

справедливої частки єдиного податку для авансового його внеску до бюджету без зарахування у рахунок майбутнього платежу, як це передбачено чинним порядком сплати.

Список використаної літератури

1. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

УДК 336.027

Славкова Алла Аркадіївна,
к.е.н., доцент, доцент кафедри
фінансів,
Черняк Роман Валерійович,
студент 3-го курсу,
*ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана»*

ОПОДАТКУВАННЯ ПРОЦЕНТНИХ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ДЕПОЗИТАМИ В УКРАЇНІ

Неофіційно одержані доходи (ті, що не були оподатковані під час їх виплати) громадяни витрачають на споживчі потреби, купівлю майна, розміщують у цінні папери або на депозитні рахунки в банках. Наслідком цього є проведення фіскальної політики щодо оподаткування тіньових доходів через інші податки, у т. ч. і через оподаткування процентних доходів фізичних осіб за депозитами, що викликає інтерес серед науковців [1 – 3].

Первинною проблемою, яка залишається актуальною і досі, є доцільність введення оподаткування таких доходів з 2014 р. за ставкою 15 % з подальшим підвищенням до 20 % (з 2015 р.). З досвіду європейських країн оподаткування пасивних доходів, у т. ч. від розміщення їх на депозитних рахунках, має місце.

Але з огляду на знецінення національної валюти, падіння промисловості, скорочення реальних доходів громадян, тобто в умовах економічного спаду в Україні, розширення бази оподаткування за рахунок оподаткування пасивних доходів фізичних осіб не може не мати негативних наслідків.

За офіційними даними Державної казначейської служби України, надходження коштів до бюджету від оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді процентів за 2014–2016 рр. щорічно не перевищували 2 % від загальної суми податкових надходжень (табл.1). За даними Національного банку України, вкладники вилучили із банківської системи гривневі та валютні депозити на суму 77 млрд грн та 14 млрд доларів відповідно, тобто через непродуману фіскальну політику держава втратила потенційні податкові надходження, а економіка – важливий інвестиційний ресурс.

Таблиця 1

**Надходження від оподаткування процентних доходів
фізичних осіб за депозитами та втрати економіки від його
впровадження****

Показники	2013 рік		2014 рік		2015 рік		2016 рік	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Податок на доходи фізосіб із доходу у вигляді процентів	—	—	2,126*	0,62	8,218	2,01	7,611	1,18
Сукупні податкові надходження до бюджету	330,48	100	345,05	100	408,68	100	645,13	100
Приріст депозитів фізичних осіб, усього:	71 327	19,50	-24 918	-5,70	1 755	0,43	-23 671	-5,41
— у національній валюті	69 768	37,96	-57 540	-22,69	-5 131	-2,62	-15 191	-7,37
— в іноземній валюті	1 559	0,86	32 622	17,77	6 885	3,18	-8 480	-3,66
— в іноземній валюті в \$ еквіваленті	195	0,86	-9 260	-40,31	-4 842	-35,31	331	3,87

* За період аналізу взято серпень-грудень 2014 року, оскільки саме з 1 серпня 2014 року набув чинності Закон України № 4101а «Про внесення змін до Податкового кодексу та інших законодавчих актів щодо пасивних доходів».

**Джерело: розроблено автором на основі даних ДКС України та НБУ.

Як відомо з теорії, оподаткування процентних доходів, які фізичні особи отримують від розміщення своїх заощаджень на депозитах, може здійснюватися двома способами – як на загальних підставах, так і в

особливому режимі – які мають свої переваги та недоліки [3, с. 170]. Для України потрібно обрати симбіоз цих методів, щоб отримати максимальний ефект як для поповнення централізованого фонду держави, так і для забезпечення стабілізації економіки в цілому.

На нашу думку, до Податкового кодексу України необхідно внести зміни щодо видів депозитних вкладів громадян, процентні доходи від яких підлягають оподаткуванню. Ураховуючи те, що з різних причин населення не довіряє зберігання своїх коштів банкам, більшу частку на сьогодні короткострокових депозитів варто звільнити від оподаткування депозити терміном більше 1 року та які не можна достроково зняти. Як наслідок, це виступатиме економічним стимулом для громадян вкладати кошти на довший термін, а банки отримають довгострокові ресурси для кредитування економіки, що, у свою чергу, приведе до підвищення інвестиційної привабливості останньої.

На сьогодні оподаткування процентів за депозитами здійснюється у формі стягнення податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) (18 %) та військового збору (1,5 %). Вважаємо, що ставку ПДФО необхідно диференціювати залежно від обсягів отриманого доходу.

Крім того, потрібно враховувати те, що на величину депозитних рахунків впливає і нерівномірний розподіл доходів, а тому необхідно звільнити від оподаткування проценти за незначними сумами вкладів. Доречно застосовувати досвід Франції, де не оподатковуються депозити категорії *Livret A* до € 22 950 [4]. На наш погляд, для України такий розмір має становити 20 тис. грн, адже більшість вкладів є меншою за цей показник.

Для дотримання принципу соціальної справедливості повинне відбуватися ранжування вкладників за групами залежно від величини депозиту. За даними Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, питома вага вкладників з коштами на депозиті, вищими за 200 тис. грн, збільшилася в

період 2013–2016 рр. з 0,6 % до 1,4 %. Тому податкове навантаження має бути вищим у більш заможних верств населення, ніж у 41,1 млн вкладників з середнім розміром депозиту 9 268 грн (станом на 01.01.2017).

Таблиця 2

Диференціація ставок податку залежно від розміру депозитного вкладу*

Розмір вкладу, тис. грн	Кількість вкладників		Сума вкладів		Середній розмір вкладу, грн	Ставка податку, %		Сума податку, млрд. грн	
	тис. осіб	%	млрд грн	%		до 01.01.2020	після	до 01.01.2020	після
до 100	44 029,4	98,5	87,588	24,2	1 989,30	0	6,5	0	0,791
від 100 до 200	398,1	0,9	56,870	15,7	142 863,02	16,5	16,5	1,276	1,304
понад 200	275,9	0,6	217,820	60,1	789 573,28	36,5	36,5	10,813	11,051
Усього	44 703,0	100,0	362,278	100,0	8 104,04	—	—	12,089	13,147

*Джерело: розроблено автором на основі даних ФГВФО.

Примітки:

1. Ставки податку розраховані як сума відповідної ставки ПДФО у розмірі 35 % та ставки військового збору 1,5 %.
2. Сума податку розрахована на основі прогнозованої інтегральної середньозваженої ставки за депозитами, залученими фізичними особами, за 2017 – 2023 рр.

На основі отриманих розрахунків (див. Табл.2) можна дійти висновку, що перерозподіл податкового тягаря на заможну частину населення не зумовить зменшення податкових надходжень від оподаткування процентних доходів фізичних осіб до бюджету порівняно з попередніми роками. Крім того, справляння за ставкою 36,5 % не є високим серед інших країн Європи – Данія (38 – 59 %), Іспанія (28 – 43 %), Німеччина (45 %), Швеція (57 %) [2]. Однак для запобігання відпливу цих коштів з депозитних рахунків банків доцільно ввести нульове декларування доходів за умови розміщення цих коштів на рахунках національних банків.

Пільговий період має тривати для всіх громадян із сумою вкладу, меншою за 100 тис. грн до 2020 року, а після встановленого терміну – з сумою вкладу до 20 тис. грн та для окремих малозабезпечених груп населення (насамперед для пенсіонерів, які тримають пенсійні виплати на депозитному рахунку в банківських установах).

Ураховуючи, що процентні доходи за депозитами не є трудовими, їх оподаткування не відобразиться на платоспроможності менш заможних верств населення.

Список використаної літератури

1. Вантух Т. З. Оптимізація механізму оподаткування доходів з депозитів фізичних осіб / Т. З. Вантух // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 40. – С. 65–75.
2. Рядінська В. О. Оподаткування доходів фізичних осіб від платежів за використання коштів, залучених у депозит як захід запобігання фінансовій катастрофі та створення передумов для економічного зростання в Україні / В. О. Рядінська // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pap.in.ua/2_2014/69.pdf.
3. Славкова А. А. Особливості оподаткування процентних доходів і дивідендів громадян / А. А. Славкова // Роль грошових заощаджень населення в розбудові економіки України : матеріали наук.-практ. конф. 19 лют. 2002 р. – К. : КНЕУ, 2002. – С. 170–175.
4. Livret A. [Електронний ресурс]. – Режим доступу 33 : <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F2365>.

УДК 342.951: 339

Скоромцова Тетяна

Олександрівна,

к.е.н., с.н.с., провідний науковий

співробітник НДІ фіскальної

політики,

*Університет державної фіскальної
служби України*

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МИТНОГО ПОСТАУДИТУ В УКРАЇНІ

З метою розширення міжнародної торгівлі особливу увагу контролюючим органам України потрібно приділяти розвиткові сучасних форм митного контролю, спрямованих на спрощення та гармонізацію з міжнародними